

В і д з и в

офіційного опонента на дисертацію **Співакової Інни Борисівни «Інноваційний розвиток вчителя в системі методичної роботи закладу загальної середньої освіти»**, представлену на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність обраної теми. Дисертаційне дослідження І.Б. Співакової присвячене актуальній проблемі інноваційного розвитку вчителя закладу загальної середньої освіти. В умовах сьогодення, коли світ швидко змінюється, інформація кожного року подвоюється, а технології проникли у всі сфери нашого життя – педагогічна освіта повинна не тільки реагувати на виклики, які існують у наш час, але й враховувати потреби майбутнього. Не виникає сумніву, що сучасний вчитель, щоб успішно здійснювати свою професійну діяльність, має дбати про самовдосконалення, зокрема розвивати такі професійно важливі якості як креативність, інноваційність, рефлексивність, самомотивацію тощо.

Підсилюється актуальність дослідження й визначеними здобувачкою суперечностями між: сучасними потребами в інноваційному розвитку суспільства та підготовкою освітянських кадрів до інноваційної діяльності; об'єктивною необхідністю активного включення педагогів школи у творчий процес, інноваційний педагогічний пошук, інноваційну діяльність і застарілими формами організації сучасної системи методичної роботи в школі; необхідністю інноваційного розвитку вчителів у системі методичної роботи школи та розробкою відповідних організаційно-педагогічних засад реалізації цього процесу.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до наукової теми кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка «Зміст і технології забезпечення якості неперервної педагогічної освіти в умовах євроінтеграції» (державний реєстраційний номер

0116U003295). Структура дисертації не викликає заперечень, її зміст та логіка побудови узгоджені з визначеною метою і поставленими завданнями.

У дисертації чітко та коректно представлено науковий апарат дослідження: мету, завдання, об'єкт, предмет, методи, наукову новизну дослідження, теоретичне і практичне значення одержаних результатів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, оцінка змісту та завершеності дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи І.Б. Співакової достатньо обґрунтовані, вони підтверджуються змістом кваліфіковано проведеного дослідження. Логічною є структура розділів. Аналіз тексту дисертації, автореферату та змісту публікацій також засвідчують ґрунтовність виконаного дослідження на підставі чого здобувачка сформулювала власне бачення досліджуваної проблеми. Дисертація характеризується не тільки змістовністю та обґрунтованістю викладених позицій, але й вдалим синтезом отриманих результатів теоретичного та емпіричного рівнів, що в цілому відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Основний науковий внесок, одержаний дисертанткою, досить вагомий про що свідчить наукова новизна та практичне значення дослідження. Вірогідність одержаних І.Б. Співакової наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони цілком адекватні суті та завданням дослідження.

Наукова новизна, теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Характеризуючи наукову новизну дослідження, зауважимо, що вона відзначається значною кількістю позицій, відповідає логіці та змісту дослідження, поставленим завданням. Здобувачкою: *вперше* сформульовано поняття «інноваційний розвиток вчителів» як поетапний, динамічний процес особистісно-професійного вдосконалення, об'єктивне відображення педагогічного суб'єктивного досвіду, що уможливорює генерування вчителями нових педагогічних ідей, створення інноваційних освітніх

продуктів для забезпечення високих результатів навчання учнів та якості освітніх послуг; теоретично обґрунтовано сутність, зміст і структуру інноваційного розвитку вчителів в системі методичної роботи закладу загальної середньої освіти (особистісний, професійно-перетворювальний, рефлексивно-оцінювальний); визначено критерії (цільовий, змістовий та результативний), показники та рівні сформованості (адаптивний, інтеграційний, дослідницький) означеного феномену; обґрунтовано організаційно-педагогічні засади інноваційного розвитку вчителів в системі методичної роботи закладів загальної середньої освіти: опосередковані (дотримання закономірностей, принципів і підходів інноваційного розвитку, державна освітня політика, інноваційний дух колективу та управління ним тощо); безпосередні (неперервність професійного зростання вчителів у системі методичної роботи; відповідна мотивація; інформаційне забезпечення системи науково-методичної роботи ЗЗСО; створення інноваційного освітнього середовища з метою реалізації прагнення вчителів до самоосвіти, динаміка якої здійснюється за рахунок впровадження інноваційного підходу в повсякденну практичну діяльність; інноваційна система управління тощо); *удосконалено* діагностичний інструментарій оцінки інноваційного розвитку вчителів; *подальшого розвитку набули* форми, методи організації методичної роботи ЗЗСО.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях, апробація результатів дослідження.

Основні положення та висновки дисертаційної роботи І.Б.Співакової достатньо повно відображені як у самій дисертації, так і у авторефераті (його зміст повністю відображає головні ідеї проведеного дослідження).

Здобувачкою проведена значна робота над опрацюванням наукових джерел різних галузей знань, в першу чергу педагогічних, філософських, психологічних. У їх переліку державні документи, періодичні видання,

зарубіжна і вітчизняна наукова література, сучасні інформаційні ресурси у загальній кількості 225 джерел, з них 87 іноземною мовою.

Основні ідеї дослідження апробовані на різноманітних наукових конференціях та семінарах, зокрема *міжнародній* – «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські» (м. Київ, 2018 р.); *всеукраїнських* – «Сковородинівські навчання «Пізнай себе» (Черкаська обл., с. Коврай, 2017), «Педагогічні ідеї Софії Русової в контексті Нової української школи» (Чернігівська обл., смт Ріпки, 2019 р.); семінарах: «Виховання ціннісних орієнтирів шкільної молоді у контексті реалізації виховної системи «Школа філософії серця» (Черкаська обл., смт Чорнобай, 2017 р.), «Технології формування просоціальної поведінки підлітків уразливих категорій в акмеологічному просторі», (Черкаська обл., с. Велика Бурімка, 2018 р.), «Януш Корчак про місію нової школи життя», (м. Київ, 2018 р.), «Розвивальне навчання ДРІМ та Нова українська школа: ідеї, зміст та перспективи» (м. Київ, 2018 р.), «Педагогіка у міждисциплінарному вимірі: варіативність моделей неперервної педагогічної освіти» (м. Київ, 2018 р.); «Програма освітнього лідерства для керівників ЗЗСО», модуль «Побудова ефективної команди у ЗЗСО» (м. Київ, 2019 р.).

Практичні напрацювання було впроваджено в освітній процес: гімназії «Міленіум» № 318 м. Києва, навчально-виховного комплексу (спеціалізована школа I ступеня з поглибленим вивченням іспанської мови – суспільно-гуманітарна гімназія) № 176 імені Мігеля Де Сервантеса Сааверди м. Києва, Кловського ліцею № 77 м. Києва, Уманської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 8 Уманської міської ради Черкаської області, Київського університету імені Бориса Грінченка, комунального закладу «Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти». Реалізація на практиці основних ідей дисертаційної роботи у вітчизняній теорії та практиці дозволить збагатити педагогічну науку, слугуватиме організаційно-змістовим підґрунтям процесу інноваційного розвитку вчителя в системі методичної роботи закладу загальної середньої освіти.

Оформлення роботи відповідає сучасним вимогам до наукових праць такого рівня. Позитивне враження справляють представлені табличні матеріали та рисунки.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих І.Б. Співаковою результатів дослідження, відзначимо окремі дискусійні положення та висловимо зауваження й побажання до змісту роботи:

1. На сторінці 24 дисертаційної роботи здобувачка відзначає одним із важливих методологічних принципів науково-педагогічного дослідження принципи інформаційності. Проте, на його обґрунтування приділяє тільки одне речення. На нашу думку, варто було б більше звернути увагу на даний принцип, оскільки ми живемо в епоху «інформаційної революції».

2. У другому параграфі першого розділу дисертаційної роботи здобувачкою висвітлюється проблема інноваційного розвитку вчителів у наукових рецензіях учених. Робота значно виграла б за умови відображення ідей не тільки вітчизняних та пострадянських дослідників, але й європейської педагогічної думки.

3. На сторінці 56 поданий рисунок 1.1. «Структура інноваційного розвитку вчителів», який відображає сукупність трьох компонентів особистісного утворення вчителя – «інноваційний розвиток», а не процесу розвитку. Тому варто було б уточнити назву рисунка 1.1.

4. При обґрунтуванні критеріїв та показників на сторінці 112 рукопису дисертації здобувачка відзначає, що «нами була розроблена технологія діагностики інноваційного розвитку особистості вчителів». Варто було б означити складові та етапи даної технології.

5. На нашу думку, робота була б більш ґрунтовною, якщо б здобувачка висвітлила кращий зарубіжний досвід розвитку у вчителів інноваційної компетентності.

6. Укінці окремих параграфів дисертації не вистачає узагальнень, висновки є дуже короткими і не відображають всієї сутності роботи.

Однак висловлені зауваження мають дискусійний, уточнювальний характер і не знижують загальної позитивної оцінки дисертації та можуть розглядатися як побажання щодо удосконалення роботи, подальшого наукового пошуку.

Загальний висновок.

Проведене дослідження засвідчує належну наукову компетентність здобувачки, а також дає підстави оцінювати роботу як оригінальний і самостійно виконаний науковий доробок. У рукописі наявні усі ознаки цілісного, завершеного наукового дослідження.

Отже, за характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного і кількісного аналізу, рівнями новизни і значущості результатів дослідження, обґрунтованості висновків дисертаційна робота на тему «Інноваційний розвиток вчителя в системі методичної роботи закладу загальної середньої освіти» є завершеним самостійним дослідженням, що має теоретичне і практичне значення й заслуговує на позитивну оцінку.

Рукопис та автореферат дисертації відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого постановою КМУ від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними постановою КМУ від 30.12.2015 р. № 1159) щодо кандидатських дисертацій та інших інструктивних вимог МОН України, а отже є всі підстави для присудження Інні Борисівні Співаковій наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент
кандидат педагогічних наук,
проректор з науково-педагогічної роботи
та міжнародних питань
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

Зав. канцелярією
Заступник
03 04 2020 р.

С.П. Загородній